

"SƏS" qəzeti mənim üçün ən əziz qəzetdir

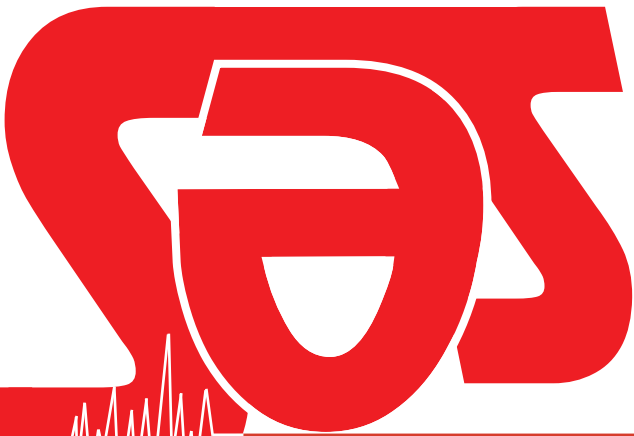

№ 097 (7022)

"Xocalıya baş tutan köç siyasi iradənin növbəti təntənəsidir"

3

1 iyun 2024-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

Bütöv Azərbaycanın sağlam gələcəyi olan uşaqlar

2

Prezident İlham Əliyev: "Uşaqlar cəmiyyətimizin sabahıdır"

Adi rüşvət ocağı - AVROPA...

4

"Azərbaycan iqlim dəyişmələrinin fəsadlarına qarşı mübarizədə fəal iştirak edir"

9

Qocalan Azərbaycan: Uşaqpulu kimə və niyə verilməlidir?

9

Cəmil Həsəni ikili vətəndaşlıq istəyir

7

Mirzoyanın Metsamor yalanları...

11

Vəd və əməl: uğurla icra olunan sosial dəstək

12

Prezident İlham Əliyevin beynəlxalq konfransın iştirakçılara müraciəti dünya mətbuatında

მედიაპოლიტიკა "კვირა"
39daq. · 🌐

ილჰამ #Əliyev: #Humanitar_müqavimat #Azərbaycanın dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindəndir

🔒 Tərcümanı gizliat · Çevirməni dəyərləndir

KVIRA.GE
ილჰამ ალიევი: პუმანტიარული განაღმვა აზერბაიჯანის სახელმწიფო პოლიტიკის უმთავრეს პრიორიტეტტე

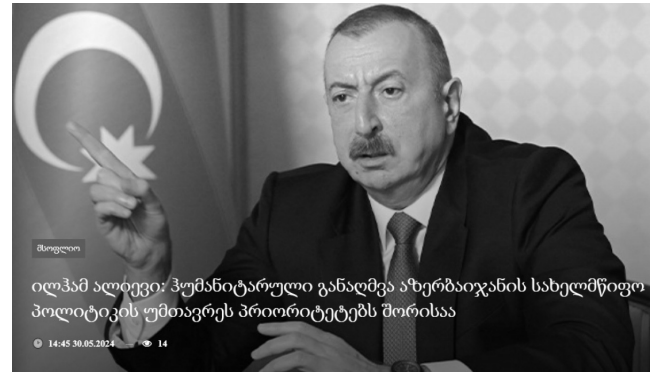
Newposts.ge
10daq. · 🌐

President Ilham Aliyev address to the participants of the International Conference "Reducing the impact of landmines on the environment: Mobilizing resources towards security and a green future"

🔒 Tərcüməyə bax

NEWPOSTS.GE
President Ilham Aliyev address to the participants of the International Conference "Reducing the impact of landmines on the environment: Mobilizing resources towards security and a green future"

საგარეო
ილჰამ ალიევი: პუმანტიარული განაღმვა აზერბაიჯანის სახელმწიფო პოლიტიკის უმთავრეს პრიორიტეტტე

საგარეო
ილჰამ ალიევი: პუმანტიარული განაღმვა აზერბაიჯანის სახელმწიფო პოლიტიკის უმთავრეს პრიორიტეტტე

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin "Minaların ətraf mühitə təsirinin azaldılması – Təhlükəsiz və yaşıl gələcək üçün resursların səfərbər olunması" mövzusunda beynəlxalq konfransın iştirakçılara müraciəti Gürcüstan mətbuatının diqqət mərkəzində olub.

Belə ki, "newsday.ge", "newposts.ge", "kvira.ge", "primitime.ge", "saqinform.ge", "realnews.ge", "aktual.ge", "marneulifm.ge" informasiya portalları dövlətimizin başçısının müraciətinin tam mətnini Azərbaycan, ingilis və gürcü dillərində oxucuların diqqətinə çatdırıb. Müraciət portallarla yanaşı, feysbuk səhifələrində də yayımlanıb. Azərbaycan Prezidentinin müraciəti ölkəmizin Gürcüstandakı səfirliyinin və AZƏRTAC-ın birgə əməkdaşlığı ilə dərc olunub.

Bundan başqa, İordaniyanın "Petra" Dövlət İnformasiya Agentliyinin rəsmi sahifəsində, o cümlədən ölkənin aparıcı "Əl-Rəy" hökumət qəzetinin elektron versiyasında "İordaniya Azərbaycanda keçirilən beynəlxalq humanitar

minatəmizləmə konfransında iştirak edir" başlıqlı məqalələr dərc edilib. Məqələdə "Minaların ətraf mühitə təsirinin azaldılması – Təhlükəsiz və yaşıl gələcək üçün resursların səfərbər olunması" mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfransda 75 ölkədən 300-dən çox qonağın, o cümlədən İordaniyanın Minatəmizləmə və Reabilitasiya üzrə Milli Komissiyasının (NCRD) və Ərəb Minatəmizləməsi üzrə Konsultasiya Heyətinin (AMACC) üzvlərinin iştirak etdiyi bildirilir.

Məlumatda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin konfrans iştirakçılara müraciətində minaların humanitar fəsadlarının aradan qaldırılması, torpaqların minalardan təmizlənməsi üçün beynəlxalq ictimaiyyətin adekvat siyasi və praktiki dəstəyin göstərilməsinə çağırıldığı qeyd olunur. Eyni zamanda, məlumatda Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində humanitar minatəmizləmə üzrə xüsusi əlaqə qrupunun yaradılması təşəbbüsü ilə çıxış etdiyi və həmin qrupun ötən ilin sentyabr ayında fəaliyyətə başladığı

əks olunub.

Məqələdə, həmçinin 2023-cü ildə Azərbaycanın humanitar minatəmizləməni 18-ci Milli Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi olaraq rəsmən elan etdiyi və bu məsələnin BMT-nin qlobal 18-ci Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi kimi qəbul edilməsi istiqamətində davamlı işin aparıldığı vurğulanır.

"China Daily" qəzeti Zəngilanda keçirilən mina təhlükəsi ilə bağlı konfransdan yazır

Çinin ingilisdilli "China Daily" qəzeti Zəngilanda "Minaların ətraf mühitə təsirinin azaldılması: Təhlükəsiz və yaşıl gələcək üçün resursların səfərbər olunması" mövzusunda keçirilən konfrans haqqında material yayıb.

Çin nüfuzlu nəşri six əməkdaşlıq etdiyi AZƏRTAC-da yayımlanmış materiala istinad edərək, ANAMA və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramının (BMT İP) birgə təşkilatçılığı ilə təşkil olunmuş 3-cü beynəlxalq humanitar minatəmizləmə konfransın Azərbaycan üzvləşdiyi mina probleminin dünyaya çatdırılması, humanitar minatəmizləmə sahəsində beynəlxalq tərəfdaşlığın gücləndirilməsi, mina və müharibənin digər partlayıcı qalıqları ilə çirkənlənmənin ətraf mühitə təsirini azaltmaq üçün maliyyə resurslarının səfərbər edilməsi yolları ətrafında müzakirələrin aparılması məqsədi daşdığını bildirir. Qeyd olunub ki, tədbirdə BMT-nin baş ofisinin rəhbər heyəti, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların təmsilçiləri və müxtəlif ölkələrin minatəmizləmə mərkəzlərinin rəsmiləri, habelə diplomatlar daxil olmaqla 75 ölkədən 300-dən çox nümayən-

də iştirak edib.

Məqələdə bildirilib ki, Prezidentin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev dövlət başçısı İlham Əliyevin konfrans iştirakçılara müraciətini oxuyub. Bundan başqa, konfransda çıxış edən ANAMA-nın İdarə Heyətinin sədri Vüqar Süleymanovun, BMT Baş katibinin köməkçisi, BMT-nin İnkişaf Proqramının Avropa və Müstəqil Dövlətlər Birliyi üzrə Regional Bürosunun direktoru İvana Jivkoviçin, ekologiya və təbii sərvətlər naziri, COP29-un müəyyən olunmuş prezidenti Muxtar Babayevin fikirlərinə toxunulub, Azərbaycanın üzvləşdiyi mina probleminin təsirinin aradan qaldırılmasına beynəlxalq dəstəyin artırılmasının zəruriliyi vurğulanıb.

Bildirilib ki, konfrans çərçivəsində ANAMA və BMT-nin İnkişaf Proqramı arasında Mina fəaliyyəti ilə əlaqədar Mükəmməllik Mərkəzinin yaradılmasında əməkdaşlığı ehtiva edən niyyət bəyannaməsi imzalanıb. "China Daily" yazır ki, konfrans iştirakçıları minatəmizləmə prosesini izləyib, Zəngilan məscidində, Ağalı kəndində olublar. Məqalə ilə ətraflı tanış olmaq üçün bu keçiddən istifadə etmək mümkündür.

Qeyd edək ki, çap versiyası və rəqəmsal platformalar üzrə 300 milyondan çox oxucusu olan nüfuzlu "China Daily" qəzeti təkcə Çində deyil, eləcə də dünyada ingilis dilində nəşr edilən ən populyar qəzetlərdən biridir. Onun xarici ölkələrdəki oxucularının sayı Çindəki oxucularından çoxdur. "China Daily" Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın qazandığı uğurlar haqqında AZƏRTAC-ın onlarla materialını öz internet sahifəsində yerləşdirib.

Milli Məclisin yaz sessiyasında sonuncu iclası keçirilib

Mayın 31-də Milli Məclisin yaz sessiyasında sonuncu iclası keçirilib. İclasda doqquz məsələ müzakirə olunub:

1. "Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il dövlət büdcəsinin icrası haqqında" Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (birinci oxunuş);
2. "Əmək pensiyaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (ikinci oxunuş);
3. "Vergitutma bazasının aşınması və mənfəətin köçürülməsinin qarşısının alınması məqsədilə Vergi Sazişi üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsinə dair Çoxtərəfli Konvensiya"nın təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi;
4. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş);
5. Azərbaycan Respublikasının 2002-ci il 29 mart tarixli 283-İIQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası haqqında Əsasnamə"də dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş);
6. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi (üçüncü oxunuş);
7. "Dərman vasitələri haqqında" və "Reklam haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi;
8. "Sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin təhsili (xüsusi təhsil) haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi;
9. "Elektroenergetika haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 11 aprel tarixli 858-VIQ nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi.

Adi rüşvət ocağı – AVROPA...

Avropa parlamenti növbəti rüşvət qalmaqla üz-üzə qalıb. Belçika polisi parlamentin ofisində "Russiagate" işi ilə bağlı axtarış aparır. Hesab edilir ki, Avroparlamentin deputatlarına Rusiya təbliğatının "Avropanın səsi" saytı vasitəsilə aparılmasına görə rüşvət verilməmiş. İddialara görə, araşdırma mərkəzləri Avropa Parlamentinin deputatlarına "Avropanın Səsi" internet saytı vasitəsilə Rusiya təbliğatını təşviq etmək üçün pul alıblar. Polis reydləri Brüsseldəki şəxsi iqamətgahda, Avropa Parlamentinin Strasburq və Brüsseldəki ofislərində keçirilib.

Digər mənbənin verdiyi məlumata görə, Brüsseldəki şəxsi iqamətgahda, Avropa Parlamentinin Strasburq və Brüsseldəki ofislərində aparılan axtarışlar "Avropanın Səsi" internet saytında Rusiya təbliğatını təbliğ etmək üçün Avropa Parlamentinin deputatlarına müraciət edildiyi və onlara pul ödənilməsi iddia edilən "Russiagate işi" ilə bağlıdır. "Avropa Parlamentinin müvafiq əməkdaşının bunda mühüm rol oynadığına dair əlamətlər var" deyərək Belçika hüquq-mühafizə orqanları bildirib. Həssas məsələni müzakirə etmək üçün anonimlik icazəsi

Əminliklə demək olar ki, araşdırmalar yeni faktları üzə çıxaracaq. Bu hal Avropa Parlamenti ilə yanaşı bir çox ölkələrin parlamentlərində də mövcuddur. Bəzi qüvvələr eyni üsullardan istifadə edərək öz isteklərinə nail ola bilirlər. Məsələn, ABŞ-da bunun adı lobbiçilikdir və qanuni fəaliyyət hesab edilir. Ancaq eyni vəziyyət Avropa üçün keçərli deyil. Fransa parlamentində olan zəngin erməni diasporu ölkənin siyasi qərarlarına öz təzyiq və təsirini rüşvətlə göstərir. Hazırda Avropanı ağır vəziyyə

bildirilir. Almaniyada bu araşdırmaların korrupsiya və rüşvətخورluqda şübhəli bilinən Almaniyada Xristian Demokratlar Birliyinin Türiqiyaya vilayəti üzrə lideri Mario Voigta qarşı yönəldiyini deyib. Belə ki, Voigt 2019-cu il seçkiləri dönməndə Avropa Xalq Partiyasında çalışıb. Bildirilib ki, müstəntiqlər Voigtin bu müddət ərzində nə qədər vəsait aldığı və ya mənimlədiyini müəyyənləşdirməyə çalışırlar.

Avropa İttifaqının əsas qanunverici orqanı olan Avropa Parlamenti korrupsiya içində çabalayırsa, gör İttifaqın özü nə gündədir.

gələn rüşvət qalmaqla da məhz erməni lobbisinin maliyyəsi ilə korrupsiyaya bulaşmış parlamentarilərin qəbul etdiyi qətnamələrlə bağlıdır.

Bəs AP-nin vitse-prezidenti, Yunanıstanlı deputat Eva Kailin etdiyi konkret hansı cinayətdə ittiham olunur? Məlum olub ki, Kaili də daxil olmaqla, saxlanılanlar rüşvət qismində külli miqdarda pul və müxtəlif bahalı hədiyyələr almaqla Qəterin xeyrinə qanunsuz lobbiçilik edərək Avropa Parlamentində qəbul edilən qərarlara təsir etməyə çalışıblar. İşlə əlaqədar 16 müxtəlif nöqtədə axtarış aparılıb və 600 min avro nağd pul aşkarlanıb. Növbəti axtarışlar zamanı isə çamadan və portfellerdə 1,5 milyon avrodan çox nağd pul tapılıb. Bu, bir daha onu göstərir ki, rüşvət-xorluq və korrupsiya Avropa institutlarında artıq sistemli xarakter alıb. "Transparency International"-in əməkdaşı AP-də korrupsiyanın miqyasının "dəhşət" adlandırılıb.

Araşdırmalar onu göstərir ki, Eva Kailinin rüşvət məsələsi sadəcə aysberqin yalnız görünən tərəfidir. Bu qadının işi sadəcə vasitəçilik olub, "ilanın başı" isə daha dərinədir. AP-də fəaliyyət göstərən anti-Azərbaycan qrupu da bu çetenin tərkibindədir. Ermənistanı dəstək əldə etmək istəyən, həmçinin qanunsuz biznes fəaliyyətini davam etdirmək niyyətində olan erməni oligarxlardan, mafiyası başçılarında külli miqdarda rüşvət qəbul edənlər də onlardır. İşğal

verilmiş istintaqla tanış olan iki nəfərin sözlərinə görə, Belçika polisi mübahisəli siyasi partiya olan "Almaniyaya üçün Alternativ" (AfD) üçün çalışmış deputat köməkçisinin əlaqələrini araşdırır. Həmin şəxs hollandiyalı Avropa Parlamentinin üzvü, ifrat sağçı Marsel de Qraaffin yanında çalışıb.

AfD son aylarda bir sıra qalmaqallarla üzleşib və aprel ayında Avropa Parlamentinin yüksək rütbəli deputatı Maksimilian Krahın köməkçisinin həbsi ilə nəticələnilib. Alman səlahiyyətliləri Jian G. adlı köməkçinin "Çin məxfi xidmətinin əməkdaşı" olduğunu bildiriblər. Bundan qısa müddət sonra Almaniyanın Drezden dövlət prokurorları Krahın "Avropa Parlamenti deputatı kimi fəaliyyətinə görə" Rusiya və Çindən ödənişlər qəbul etməsi ilə bağlı ilkin araşdırmalara başlayıb. Bu ayın əvvəlində Belçika və Almaniyaya polisi casusluq təhqiqatı ilə əlaqədar Krahın Avropa Parlamentinin ofisində axtarış aparıb. AB seçkilərində AfD-nin əsas namizədi olan Krah casusluq və korrupsiya iddiaları, habelə nasist dövründən qalma Waffen-SS ilə bağlı son qızıdırıcı ifadələrdən sonra kampaniyasını dayandıraçağını və partiyanın liderlik şurasından istefa verəcəyini açıqlayıb. Avropa Parlamentinin sözcüsü davam edən təhqiqatla bağlı şərh verməkdən imtina edib, lakin səlahiyyətliyə ofisə giriş imkanı verildiyini təsdiqləyib.

Avropa Parlamentində rüşvət qalmaqla birbaşa qurumun və qitə ölkələrinin imicinə böyük zərbədir. Avropa ölkələrində kifayət qədər siyasi korrupsiya faktları mövcuddur.

ətə salan enerji layihələri ilə bağlı qərarlar məhz sözügedən üsullarla qəbul edilir.

Bəzi Avropa banklarında məhz siyasi elitəni ələ almaq üçün müəyyən vəsaitlərin aşkarlandığı barədə də məlumatlar var. Postsovet ölkələrindəki ənənəvi korrupsiyadan fərqli olaraq, Avropa ölkələrində bu cür hallar çox məhərdə həyata keçirilir. "Qoca qitə"də korrupsiya bataqlığında olan nüfuzlu medianı da unutmamaq olmaz. Hazırda baş verən olayların üzərindən sükutla keçmək onların üzərindəki ciddi şübhələri daha da artırır. Bəzi ölkələrdə siyasi institutlara, beynəlxalq təşkilatlara inamın itməsi də məhz bu qurumlarda mövcud olan korrupsiya şəbəkəsidir.

Qeyd edək ki, Avropa Parlamentinin sədr müavini Eva Kayli Belçikanın paytaxtı Brüsseldə Qəterdə keçirilən dünya çempionatı ilə əlaqəli korrupsiyaya görə saxlanılmışdı. Daha öncə isə Belçika prokurorluğu polisin xüsusi əməliyyat keçirməsi və bu zaman keçmiş Avropa Parlamentinin deputatı və Beynəlxalq Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının prezidenti də daxil olmaqla 4 nəfərin saxlanıldığı barədə məlumat yaymışdı. Avropalılar demokratiyadan ağız dolusu danışsalar, amma cibləri rüşvətlə doludur. Avropa Parlamentində korrupsiya qalmaqla bu gün də davam edir. Belçika və Almaniyaya polis orqanlarının nümayəndələri korrupsiya iddiası ilə bağlı təhqiqat aparmaq üçün Avropa Xalq Partiyasının (AXP) Brüsseldəki qarargahında olublar. Həmin yoxlamaların Almaniyanın Türiqiyaya şəhərində davam edən araşdırma ilə bağlı olduğu

Bundan əvvəl Yunanıstandan olan parlamentin sədr müavini Eva Kaili ilə yanaşı korrupsiyaya görə daha iki deputat da həbs olunub. İtaliya, Almaniyaya, Fransa və Belçikadan olan deputatların bu işdə adları hallanır. Görünən odur ki, Avropa Parlamentində qalmaqla daha da böyüyür. Başqalarını ittiham edən orqan öncə özü təmiz olmalıdır. Korrupsiya ələ bir baladır ki, dünyanın heç bir ölkəsi hələ ondan qurtula bilməyib. Amma onun da bir həddi var. Ən azından qanunverici orqan ondan uzaq olmalıdır. Görünən odur ki, AŞ PA-nın Azərbaycanla bağlı çıxardığı qərar da rüşvətlə əldə edilən haqsız qərar olub.

Əslində avropalı siyasətçilərin rüşvət qalmaqalları ilə gündəmə gəlməsi sözügedən qurumun və ümumiyyətlə, Avropa İttifaqının reputasiyasına ciddi zərbədir. Çünki Avropa İttifaqı sosial-iqtisadi institut kimi böyük coğrafiyanı əhatə edən mexanizmdir. Həmçinin qeyd etmək lazımdır ki, Avropa Parlamentində İslamofob, türkofob, Azərbaycanofob deputatların yer alması təəssüf doğuran məqamlardan biridir. Xüsusilə, Vətən müharibəsindəki qələbəmizdən sonra Avropa Parlamenti ölkəmizə qarşı qərəzli olaraq çoxsaylı qətnamə qəbul etdi. Avropa parlamentariləri bir çox hallarda irəli sürülən qanun layihələri ilə tanış olmadan, onun mahiyyətinə varamadan, regional spesifikasiyasını təhlil etmədən bu qətnamələrin lehinə səs verirlər. Bu isə sərəşsəz siyasətçilərin işidir. Belə bir qurumun Azərbaycan haqqında çıxardığı qətnamələrin hüquqi təsir qüvvəsi yoxdur və onlar sadəcə kağız parçasında başqa bir şey deyil. Gündəmə

dövründə Qarabağda qanunsuz biznes fəaliyyətləri göstərmiş həmin oligarxlar əldə etdikləri qanunsuz sərvətin bir hissəsini digər qurum və institutlarla yanaşı Aİ məmurlarına da yönəldiblər. Avropa Parlamentinin komitəsinin Azərbaycanla bağlı sanksiya təklifləri də rüşvətlə əldə edilən bir qərardır. Avropa Fransa başda olmaqla hələ korrupsiyadan xilas ola bilmir. Onilliklər ərzində Avropada müxtəlif qurumların içində qədər sızmış erməni və Yunan lobbiçiləri Azərbaycanın əldə etdiyi uğurları, bərpə etdiyi suveren hüquqları həzm edə bilmir, reallıqlarla barışmaq istəmir.

Avropa Parlamentində baş vermiş korrupsiya qalmaqlarından başqa, bir sıra Avropa ölkələrində siyasi korrupsiya faktları kifayət qədərdir. Bunlar araşdırmalar nəticəsində üzə çıxarılacaq. Amma Avropa ölkələri məsələni bir o qədər də açılmasını istəmir, lobbiçiliyin cinayət sayılmadığı barədə utopiyalar tirajlamaqla sudan quru çıxmağa çalışırlar. Məsələn, ABŞ-da bunu tam olaraq qanuni fəaliyyət hesab edirlər. Avropa üçün isə eyni vəziyyət keçərli deyil. Fransa parlamentində də varlı erməni diasporunun pulu gücünə mandat əldə edən deputatlar var. Avropa banklarında məhz siyasi elitəni ələ almaq üçün müəyyən vəsaitlərin aşkarlandığı barədə də məlumatlar dolaşır. Keçmiş sovet ölkələrindəki ənənəvi korrupsiyadan fərqli olaraq, Avropada bu cür hallar çox məhərdə və ustalıqla həyata keçirilir. Qərb mediası da korrupsiyanın girdabında çapalayır. Sifarişli məqalələrin dərci ənənəsi Avropadan gəldiyini çox adam bilir.

V.VƏLİYEV

Azərbaycan son illər ərzində nümayiş etdirdiyi yüksək inkişaf tempi ilə yerləşdiyi regionda lider dövlətə çevrilib. Beynəlxalq və regional əməkdaşlığa sanballı töhfələr verən Azərbaycan iqtisadi gücünü, qüdrətini daha da artırmaqla yeni hədəfləri reallaşdırır və ölkəmizin təşəbbüsü, eləcə də iştirakı ilə qlobal layihələr uğurla icra edilir. İnkişaf strategiyası nəticəsində Azərbaycan dünya miqyasında sabit və dayanıqlı iqtisadiyyatı, eləcə də böyük maliyyə resursları olan, qlobal enerji təhlükəsizliyinin təminatında strateji rol oynayan dövlətə çevrilib. Bu inkişaf göstəriciləri ayrı-ayrı sahələrin paralel tərəqqisi fonunda özünü göstərir. Belə ki, ölkəmizdə bütün sahələrdə olduğu kimi mülki aviasiya sahəsindən də sürətli inkişaf yan ötməyib.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 2006-cı il 18 may tarixli Sərəncamı ilə 2 iyun mülki aviasiya işçilərinin peşə bayramı kimi qeyd olunur. Bayramın məhz iyunun 2-də keçirilməsi isə Azərbaycanda ilk aviasiya qrupunun həmin gün yaradılması ilə əlaqədardır. Mülki aviasiyamızın təməli yaxın keçmişimizlə bağlı deyil. Bir əsrdən artıq tarixi mərhələ var bu yolda. Belə tarixi olan Azərbaycan aviasiyası dünəndən bu günə qədər keçdiyi yolda mərhələ-mərhələ inki-

Modernləşən Azərbaycan aviasiyası

şaf edib. Mənbələrdən bəllidir ki, Azərbaycanda ilk təyyarə uçuşları 1910-cu ildə Bakının səmasında baş tutub. Bu, rus aviatoru Utoçkinin "Farman" tipli aeroplanla Balaxanı "şossesinde" 4 gün ardıcıl olaraq həyata keçirdiyi uçuş olub. Azərbaycan aviasiyasının tarixi həmin zamandan yazılıb. Maraqlı doğuran hadisədən sonra Azərbaycanda təyyarə uçuşlarının sayı sürətlə artmağa başlayıb və qısa zamanda

Bakıda və Yevlaxda aerodromlar tikilərək istifadəyə verilib. Azərbaycanın aviasiya tarixində uzaq məsafəyə ilk uçuş 1919-cu ildə həyata keçirilib. Azərbaycan mülki aviasiyası 1920-ci ilin aprelindən sonra SSRİ aviasiyasının tərkib hissəsi kimi fəaliyyət göstərib. Bu dövrdə Azərbaycan aviasiyası bir sıra məhdudiyyətlərlə qarşılaşsa da, müəyyən irəliləyişlərə də nail olub. 1938-ci il iyunun 2-də Mülki Hava Donanması Baş İdarəsinin əmri ilə Mülki Hava

Donanmasının Azərbaycan aviasiya dəstəsi yaradılıb. Mülki aviasiya ilə bağlı bu xronoloji ardıcılıq aviasiyamızın keçdiyi yolun tarixinə həkk olub.

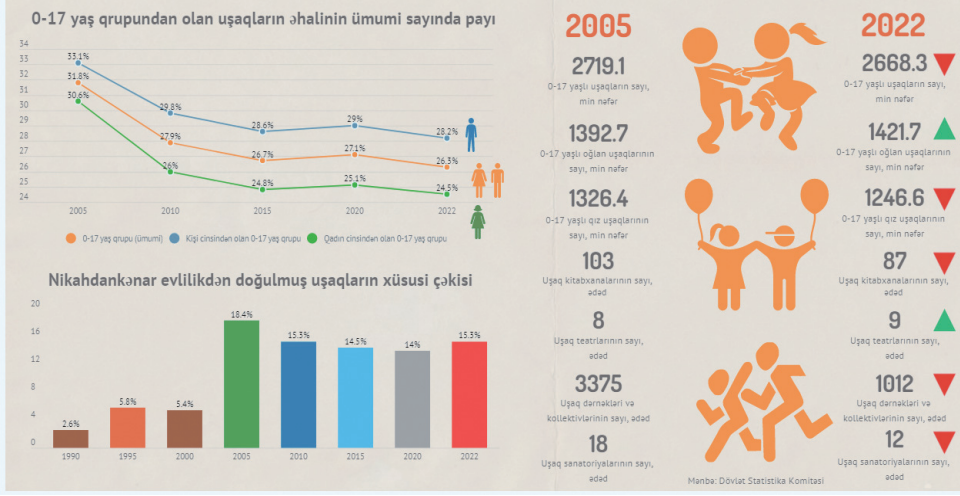
"HAVA LİMANI AZƏRBAYCANIN QAPISIDIR"

Qeyd edək ki, ötən əsrin əvvəllərində təməli qoyulan mülki aviasiyamızın tarixini əks etdirən materialları araşdırarkən İkinci Dünya müharibəsi illərində bu sahədə əldə

edilən nailiyyətlər də diqqət çəkdi. Belə ki, ön cəbhədə, arxa cəbhədə azərbaycanlı hərbi təyyarəçilərimiz, aviatorlarımız, hərbi və mülki aviasiya sənayesində çalışan mütəxəssislərimizin rolu danılmazdır. Müharibə illərində Bakının Keşlə qəsəbəsində iki aviazavod fəaliyyət göstərirdi ki, fasiləsiz işləyən bu müəssisələrdə "UTİ-4" və "YAK-3" tipli təyyarələr, habelə hidro-təyyarələr üçün xizəklər istehsal olunurdu.

Ardı Səh. 6

Uşaqların sayı 2005-2022-ci illərdə necə dəyişib?

Əhalinin 30 yaşa qədər olan hissəsinin ümumi əhali sayında yüksək çəkisinə və artımına görə Azərbaycan uzun müddət gənclər ölkəsi adlanıb. Amma bu vəziyyət tədricən dəyişir. Artıq əhalinin qocalması prosesi müşahidə olunur. Təkcə son 10 ildə Azərbaycanda yaşlı əhalinin xüsusi çəkisi 6,2 faizdən 7,2 faizə yüksəlib. Son 17 ildə 0-17 yaş qrupunda olan uşaqların sayı 31,8%-dən 26,3%-ə düşüb, 60 yaşdan yuxarı əhalinin sayı isə 65 faiz artıb. Yəni, Azərbaycan əhalisi qocalır. Bu da yaxın gələcəkdə demografik balansın kəskin dəyişməsi nəticəsində əlavə sosial-iqtisadi problemlərə səbəb olacaq.

Məsələn, Rusiyada aylıq uşaqpulu regionlardan asılı olaraq dəyişməklə təxminən 300 manat civarındadır. Bu o deməkdir ki 3 uşağı olan ailə dövlətdən 1000 manat yardım alır ki, bu da uşaqların sağlamlıq böyüdülməsini təmin edir. Üstəlik, doğuma görə birdəfəlik ödənişlər uşaq sırasına görə dəyişməklə 10-15 min manat arasındadır. Təəssüf ki, bizdə bu istiqamətdə strateji proqramlar həyata keçirilmir və ildən-ilə bu sahədə vəziyyət pisləşir.

qlar, həmçinin bəzi deputatlar, ictimai xadimlər tərəfindən hökumətə və parlamentə uşaqpulunun bərpası ilə bağlı təkliflər verilir. Bunun üçün lazım olan maliyyə-iqtisadi imkanlar da artıqlaması ilə var. Lakin təəssüf ki, bu istiqamətdə heç bir irəliləyiş yoxdur. Hesab edirəm ki, ilkin mərhələdə heç olmasa hər uşağa görə aylıq 100 manat, doğuma görə birdəfəlik 5000 manat yardım ödənilə bilər.

Bəzi opponentlərimiz deyirlər ki, sosial yardım ona ehtiyacı olanlar üçündür, yüksək

Qocalan Azərbaycan: Uşaqpulu kimə və niyə verilməlidir?

Elçin Bayramlı
Sağlam Cəmiyyət
Hərəkatının rəhbəri

BMT-nin Əhali Fondunun proqnozlarına görə, 2050-ci ildə Azərbaycanda qocalar üstünlük təşkil edəcək. Həm beynəlxalq təşkilatların proqnozları, həm real zamanda müşahidə etdiyimiz tendensiyalar demografik fəlakətə doğru getdiyimizi aydın göstərir. Uşaqlar və ailələrlə bağlı statistikalar da vəziyyətin təhlükəli olduğunu sübut edir. Eləcə də pensiyaçılar və əhalinin yaş balansını ilə bağlı statistikalar. Burada rəqəmləri səsləndirib sizi yormağ istəmirəm, bunlar tez-tez mediada dərc olunur. Artıq 1 uşaqlı ailə modelinə keçmişik, nadir halda 2 və ya 3 uşaqlı ailələrə rast gəlirik. Normal ailə isə 3 uşaqdan başlayır. Bir xalqın, cəmiyyətin mövcudluğunu qoruması üçün ən minimum halda 1 ailədə 3 uşaq olmalıdır.

Faktiki olaraq əhalinin qocalması prosesi gedir. Bu təkcə mənəvi-psixoloji problem deyil, həm də siyasi-iqtisadi problemdir. Yaşlı əhalinin xüsusi çəkisinin artması dövlət üçün maliyyə cəhətdən əlavə yüküdür, iqtisadi aktivliyin azalmasıdır, hər 1000 işləyəne daha çox pensiyaçının düşməsidir, işləyənlərin əməkhaqqının azalmasıdır, dövlətin sosial xərclərinin artmasıdır. Bunun üçün də əksər dövlətlər öz əhalisinin artması, uşaq və gənclərin xüsusi çəkisinin çoxalması üçün çoxsaylı tədbirlər həyata keçirirlər. Buraya çoxsaylı stimullaşdırıcı güzəştlər və yardımlarla yanaşı aylıq uşaqpulu verilməsi də daxildir.

maddi təminatlı vətəndaşlara niyə sosial yardım edilsin ki? Müəyyən qədər haqlıdır. Daha ədalətli olardı ki, maddi təminat cəhətdən aşağı təbəqələrə verilsin. Məsələn, ilkin mərhələdə aylıq gəliri adambaşına 500 manatdan aşağı olan ailələrə ödənilsin. Adambaşına bundan yuxarı məbləğ düşən ailələrdə uşaqların ciddi maddi problemi ola bilməz və onların dövlətin yardımına o qədər də ehtiyacları yoxdur. Əlbəttə, daha yaxşı olardı ki bütün uşaqlara verilsin. Lakin bu artıq maliyyə imkanları və hökumətin xərcləri necə bölüşdürmə məsələsidir.

Hazırda 6 və daha çox uşaqlı ailələrə uşaqpulu verilir. Lakin indiki dövrdə 6 və daha çox uşaq çox nadir rast gəlinən haldır. Əgər bütün uşaqlara görə uşaqpulu ödəmək çətinlik yaradırsa, yaxşı olardı ki, ilkin etapda heç olmasa 3 və daha çox uşağı olan ailələrə uşaqpulu verilsin. Unutmamalıyıq ki, uşaqpulu uşaq doğumu sayının artırılması üçün deyil, mövcud uşaqların sağlamlıq böyüdülməsinə fəstəkdir.

Bəzi məmurlar və deputatlar deyirlər ki, bizdə ünvanlı sosial yardım verilir. Bəli, belə bir sistem var. Amma buna baxmayaraq, yoxsulluq içində yaşayan uşaqlar az deyil. Demək bu sistem effektiv deyil. Uşaqpulu ünvanlı sosial müavinətdən daha ünvanlı və daha şəffaf sistemdir. Burada korrupsiya və qanunsuzluq imkanı sıfıra bərabərdir. Ona görə də, əgər əlavə vəsait tapılmırsa, ÜS-yin ləğv edilərək uşaqpulunun verilməsi daha ədalətli və daha şəffaf olardı.

Bununla yanaşı etiraf etməliyik ki, ailələrdə uşaq sayının kəskin azalması, əlbəttə təkcə sosial-iqtisadi problemlə bağlı deyil. Çünki əksər imkanlı ailələrdə uşaq sayı 1-2 olur. MÜASİR gənclərin yaşayış tərzləri, mənəvi dəyərləri, psixologiyaları dəyişib. Hamı "müasir" olub və artıq çoxları öz həyatını uşaqlara "xərcləmək" istəmir, deyir ki, mən bütün həyatımı öz aйлəmə üçün yaşamağımı. Bir sıra digər obyektiv səbəblər də var, məsələn, evliliklərin sayı azalıb, sonsuzluq halları artıb. Bütün bu səbəblər bizi demografik fəlakətə sürükləyir. İndidən tədbir görməsək, sonra gec olacaq.

Mirzoyanın Metsamor yalanları...

Ermənistan coğrafi baxımdan Azərbaycandan keçən çayların hövzəsində yerləşdiyinə görə onun ərazisində həyata keçirilən mədən sənayesi üzrə hər hansı bir tədbir ekoloji baxımdan mütləq ölkəmizə təsir edir. Mədənlərin bir çoxunun su mənbələrinin yaxınlığında yerləşməsi ətraf mühit üçün zərərli hesab edilən kimyəvi tullantıların çaylara axıtılmasına gətirib çıxarır. Nəzərə almaq lazımdır ki, Ermənistanda uzun müddət Metsamor Atom Elektrik Stansiyası (AES) fəaliyyət göstərir. Məhz bu stansiyanın fəaliyyəti bölgənin ekoloji durumuna ciddi təsir edir.

Mayın 21-də Avstriyanın paytaxtı Vyanada Nüvə Təhlükəsizliyi üzrə Beynəlxalq Konfrans (ICONS 2024) keçirilib. "Gələcəyin formalaşdırılması" mövzusunda baş tutan tədbirdə Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan da çıxış edib. Erməni nazir bu dəfə də yalanları ilə dünya ictimaiyyətinin gözündən pərdə asmağa çalışıb. O, qeyd edib ki, ölkəsi Beynəlxalq Atom Enerjisi Agentliyinin (BAEA) müvafiq tövsiyələrinə uyğun olaraq nüvə təhlükəsizliyinin təmin olunması məqsədilə bir sıra layihələr icra edir.

Lakin Mirzoyan ölkəsində qəza vəziyyətində olan, istismar müddəti çoxdan başa çatmış Metsamor AES-in törətdiyi global təhlükəyə toxunmayıb. Əksinə, iddia edib ki,

ölkəsi Beynəlxalq Agentliyin təhlükəsizlik tədbirləri üzrə sazişlərinə və əlavə protokollarına tam əməl edir. O, əməkdaşlıq çərçivəsində Ermənistanın BAEA-nın müvafiq tövsiyələrinə uyğun olaraq obyekt

səviyyəsində nüvə təhlükəsizliyinin yaxşılaşdırılması üçün bir sıra layihələr həyata keçirdiyini vurğulayıb: "Bu cür təkmilləşdirmələr, eləcə də atom elektrik stansiyalarının genişmiqyaslı modernləşdirilməsi və yenidən qurulması nüvə enerjisinin lehinə əlavə ictimai etimad və təbliğat yaratdı". Erməni nazir tədbir iştirakçılarına inandırmağa çalışıb ki, Ermənistan özünün Milli Fəaliyyət Planı vasitəsilə BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1540 sayılı qətnaməsi əsasında üzərinə götürdüyü beynəlxalq öhdəlikləri tam şəkildə yerinə yetir

Hər keçən gün risk daha da böyüyür

rir.

Qeyd edək ki, 1976-ci il də inşa edilən Metsamor AES Ermənistanın Türkiyə ilə sərhəddən 16 km aralıda yerləşir. Elektrik stansiyası Ermənistanın paytaxtı İrəvandan 32 km, Qarsdan 100 km və İğdırın 30 km məsafədədir. Gücü 408 MVt olan 2 ədəd VVER-440/230 tipli reaktorlardan biri işləkdir. Ermənistan "Metsamor"un yeni enerji blokunu indikinin istismar müddətinin sonuna - 2036-cı ilə qədər istifadəyə vermək niyyətindədir.

Metsamor AES bu gün dünyada mövcud elektrik stansiyaları arasında ən təhlükəli reaktorlardan biridir. Mütəxəssislərin fikirlərinə görə, bir sıra fundamental amillər, o cümlədən təhlükəsizlik nöqteyi-nəzərindən "Metsamor"un fəaliyyə

erazisində 200-dən artıq radioaktiv mənbələr mövcuddur. Bu mənbələr sırasına müxtəlif növ izotoplar daxildir. Ermənistanda radioaktiv izotoplarla əlaqədar qaçaqmalçılıq faktları da mövcuddur. Bu, radioaktivlərin terror məqsədilə istifadə edilməsi ehtimalını artırır. AES-in tullantılarının yerləşdirildiyi poliqlonların artıq dolduğu və yeni nüvə tullantıları poliqlonunun yaradılması göstərir ki, bu tullantıların yerləşdirilməsi ilə bağlı ciddi problemlər mövcuddur.

AES-in fəaliyyətinin davam etdirilməsi qardaş Türkiyədə də narahatlıqla izlənilir. Türkiyəli mütəxəssislərin təhlillərinə görə, "Metsamor"un radiasiya ilə çirklənən suları yeraltı sular ilə qarışmaqda davam edir. Bu da

rə qarşı tədbir görülməsi ilə bağlı müraciət daxil olub. Türkiyə Xarici İşlər Nazirliyi bəyan edib ki, AES-in bağlanması müstəsna məsuliyyət Ermənistanın üzərinə düşür. Stansiya bütün region üçün risk faktorunu təmsil edir. Ankara həm MAQATE-nin baş konfranslarında, həm də beynəlxalq ictimaiyyətə lazımı müraciəti edərək bu risklərdən danışıq. "Metsamor"un bağlanması olduğu vurğulanır.

Təəssüflər olsun ki, bu çağırışlar cavabsız qalıb. Rəsmi İrəvan dəfələrlə bəyan edib ki, stansiyanın bağlanması üçün addım atmaq niyyətində deyillər. Qeyd edilib ki, stansiya ilə bağlı hər hansı məsələ ortaya çıxarsa, dərhal Ermənistan hökumətinə məlumat verəcək, ilk olaraq problemin olduğu və müəyyən

Türkiyənin İğdır vilayətində yaşayan əhalinin sağlamlığına ciddi zərər verir. Təsədüfi deyil ki, 2022-ci ilin avqustunda Türkiyənin həmsərhəd Qars vilayətində "Metsamor"da "mümkün qəza" halı ilə bağlı təlim keçirilib. Təlim Qars vilayətinin Fövqəladə Hallar İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən reallaşdırılıb. Təlimin məqsədi radioaktiv tullantıların sızması zamanı görülməli tədbirləri təcürbədəndən keçirmək olub.

Bununla yanaşı, hələ ötən il Türkiyə Böyük Millət Məclisinin Müraciət Komissiyasına atom elektrik stansiyalarının yaratdığı risklə

ən tədbirlər görülməsinin vacibliyi bildiriləcək. Göründüyü kimi, işğalçı ölkə hər vaxt öz terrorçuluq siyasətini davam etdirməkdədir. Ermənistan hakimiyyətinin bu AES ilə əlaqədar məsuliyyətsiz davranışları, dünya ictimaiyyətini aldatmağa hesablanan yalan hesabları bölgəni növbəti Çernobil və Fukusima qəzalarına doğru aparır. Öz əhalisinin və region dövlətlərində yaşayan xalqların təhlükəsizliyini nəzərə almayan Ermənistan hakimiyyəti Metsamor AES-in fəaliyyətini dayandırmasına məcbur edilməlidir.

Nigar Orucova

PSIXOLOQ AÇIQLADI

"A lkoqolizm- birlik, zəhni və fiziki sağlamlıq, maddi vəziyyət, bütün ailə dinamikasına təsir edən xəstəlikdir". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında psixoloq Leyla

Əli deyib. Psixoloq sözlərinə belə davam edib: "İçki düşkünlüyü təkçə içki düşkünlüyünə yox, bütün ailəyə və uşaqlara təsir edir. Bütün asılılıqlar evliliklərə bir neçə istiqamətdə mənfi təsir edir.

Alkoqoliklərin yetkin uşaqları necə olur?

Validəynlərin içki düşkünü olan ailələrin övladlarında ən çox rastlanan problemlər:

- Özgüven problemi;
- Davranış pozuntusu, antisosial

davranışlar;

- Emosional çətinliklər yaşamaq, sevilməmiş hiss etmək;
- Məktəbdə davranış problemləri (qəfil davranış dəyişiklikləri, laqeydlik və ya fiziki/cinsi zorakılıq əlamətləri, kompulsiv davranış, utancaqlıq və ya digər uşaqlardan çəkinmə, müəllimlər və sinif yoldaşları ilə döyüşkən və ya əməkdaşlıq etməyən davranışlar, davamlı sağlamlıq problemləri barədə məlumat vermək, ev tapşırığını qəbul etmək və ya etməmək, standartlaşdırılmış testlərdən aşağı bal almaq);

- Sosial təcridin yaşanması. Dostları evə getirməyən çox problemlili və ya utanc verici olduğunu hiss etmək və ya digər ailə üzvlərinə (məsələn, qardaşlar və ya himayədar valideynlərə) qayğı göstərdikləri üçün dostları ilə çölə çıxa bilməmək;

- Erkən böyümə. Uşaqlıqdan yeniyetməliyə keçiddə daha çox gərginlik yaşamaq.

Mütəxəssislər uşaqlara müdaxilələrində uşaqların valideynlərinin alkoqol və maddə asılılığı haqqında biliklərinə hörmət edilməli və onlara təhlükəsiz və mühakimə

rını qəbul etmək və ya etməmək, standartlaşdırılmış testlərdən aşağı bal almaq);

- Sosial təcridin yaşanması. Dostları evə getirməyən çox problemlili və ya utanc verici olduğunu hiss etmək və ya digər ailə üzvlərinə (məsələn, qardaşlar və ya himayədar valideynlərə) qayğı göstərdikləri üçün dostları ilə çölə çıxa bilməmək;

- Erkən böyümə. Uşaqlıqdan yeniyetməliyə keçiddə daha çox gərginlik yaşamaq.

Mütəxəssislər uşaqlara müdaxilələrində uşaqların valideynlərinin alkoqol və maddə asılılığı haqqında biliklərinə hörmət edilməli və onlara təhlükəsiz və mühakimə

etmədən bir mühitdə danışmaq imkanı təmin edilməlidir. Valideynləri alkoqol və ya maddə istifadəsini dəyişmək iqtidarında olmadıqda və ya istəmədikdə uşaqlar dəstək almaq hüququna malikdirlər və müvafiq dəstəkdən məhrum edilməməlidirlər

Mövzu ilə bağlı uşaqların ehtiyacını çox fərqli ola bilər. Evdə qayğının davamlılığını təmin edəcək, rutinlər və sərhədlər yaratmaq ailə terapiyası, ictimai fəaliyyətlərdə iştirak etmək imkanlarının təmin edilməsi, etibarlı böyüklərlə söhbət üçün vaxt və məkan yaradılması, uşaq qrupuna qoşulmaq imkanları. Körpələr evlərində və uşaq bağçalarında uşaq xidmətləri, məktəb və icma proqramları (məsələn, səhər yeməyi klubları və strukturlaşdırılmış məktəbdənkənar proqramlar) bu məqsədlə effektiv təşəbbüslər ola bilər".

Ayşən Vəli

Vəd və əməl: uğurla icra olunan sosial dəstək

Amma bilin ki, biz sizi sağaldacağıq. Ən ağır yaralanmış hərbiçilərimizi həyata qaytaracağıq. Bizim həkimlərimiz indi gecəgündüz çalışırlar. Bundan sonra da normal həyata qayıtmaq üçün bütün lazımi tədbirlər görülməkdir. Bilirsiniz ki, Birinci Qarabağ müharibəsində əlini, qolunu, ayağını itirmiş hərbiçilərimiz üçün Mehriban xanımın şəxsi təşəbbüsü və nəzarəti altında müasir protezlər gətirilir. O protezlər ki, insanlar o protezlərdən istifadə edib futbol da oynaya bilərlər. Bütün bunlar təmin ediləcək".

Əlbəttə ki, vəd və əməl hər zaman özünü təsdiqləyib. Müharibənin qurtarmasından ötən müddət ərzində döyüş meydanında sağlamlığını itirmiş hərbiçilərin sağlamlığının tam bərpa məqsədi ilə 4-cü nəsil müasir protezlərlə təmin edilib. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın tapşırığı ilə Heydər Əliyev Fondu "2016-cı ilin Aprel döyüşlərində yaralanmış əsgər və zabitlərin yüksək texnologiyalı protezlərlə təmin edilməsi" layihəsini həyata keçirib.

İKİNCİ QARABAĞ MÜHARİBƏSİNDƏN ƏVVƏL VƏ İKİNCİ QARABAĞ MÜHARİBƏSİNDƏN SONRA ŞƏHİD AİLƏLƏRİ DAIM DIQQƏT MƏRKƏZİNDƏDİR

Şəhid ailələrinə və əillərə qayğı göstərmək dövlətin prioritet vəzifəsidir və dövlət başçısı qayğıya ehtiyacı olan insanlara, xüsusilə ölkəmizin

ribə əillərimizin daim dövlətin diqqət mərkəzində olmasının bariz nümunəsidir.

Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü və tapşırığı ilə bu sahədə müxtəlif böyük maliyyə tutumlu proqramlar reallaşır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışlarının birində vurğuladığı kimi, "İkinci Qarabağ müharibəsindən əvvəl və İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra şəhid ailələri daim diqqət mərkəzindədir. Bilirsiniz ki, mənim şəhid ailələri, müharibə əilləri ilə çoxsaylı görüşlərim olub. Onların məişət problemləri dövlət xətti ilə həll olunur".

471 ŞƏXS 492 ƏDƏD YÜKSƏK TEXNOLOGİYALI MÜASİR PROTEZLƏ TƏMİN OLUNUB

Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusunun möhtəşəm Zəfər əldə etdiyi 44 günlük Vətən müharibəsindən sonrakı dövrdə dövlət başçısının tapşırıqları əsasında şəhid ailələri üzvləri və müharibə iştirakçıları ilə bağlı genişmiqyaslı sosial dəstək paketinin icrası uğurla davam etdirilir. Sosial dəstək tədbirləri çərçivəsində postmüharibə dövründə şəhid ailələri üzvləri və müharibə veteranları olan 105 min şəxsə 118 min aylıq sosial ödəniş, 23 minə yaxın şəxsə bir-dəfəlik ödəmə təyin olunub.

Şəhid övladlarının təhsil haqları dövlət tərəfindən ödənilir, şəhid ailələrinə güzəştli ipoteka kreditləri, torpaq sahələri, onlara müavinət, pensiya ilə yanaşı Prezident təqaüdü verilir. Cənab Prezidentin göstərişi ilə şəhid ailələri mənzillə təmin olunur. Azərbaycan Prezidentinin 2014-cü il 20 iyun tarixli Sərəncamı müharibə əilləri və şəhid ailələrinin dövlət tərəfindən mənzillə təminatı işlərinin sürətlənməsinə şərait yaradıb.

Şəhid ailələri, müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərin mənzillə təminatı proqramı 5 dəfə genişləndirilib, onlara 6 000 mənzil və fərdi ev, müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərə 528 avtomobil təqdim edilib. Şəhid ailələri üzvləri və müharibə iştirakçıları olan 11 min nəfərə 63 min sosial-psixoloji dəstək və reabilitasiya xidməti göstərilib. Müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan 2 147 şəxs 56,2 min reabilitasiya vasitəsi, o cümlədən 471 şəxs 492 ədəd yüksək texnologiyalı müasir protezlə təmin olunub. Bütün bunlarla yanaşı, şəhid ailələri üzvləri və müharibə iştirakçıları olan 21,8 min şəxsin məşğulluğu təmin edilib, o cümlədən 10,5 min şəxs özünüməşğulluq proqramına cəlb olunub. Postmüharibə dövründə qeyd olunan sosial dəstək paketi 128 min şəxsi əhatə edərək, onlara dəstək yönümlü 344 min xidmət göstərilib. Göründüyü kimi, Azərbaycan Zəfər qazandıqdan sonra dövlətimizin şəhid ailələrinə, qazilərə hərtərəfli dəstəyi, onların bütün ehtiyaclarının qarşılanması, problemlərinin həlli, sosial təminatının yaxşılaşdırılması istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirilib.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Azərbaycanda siyasi, iqtisadi, hüquqi və digər sahələri əhatə edən fundamental islahatlar həyata keçirilir ki, bu da çoxşaxəli, ardıcıl və dinamik inkişafı təmin etməklə yanaşı, yeni inkişaf perspektivlərinin müəyyənlişdirilməsində də əhəmiyyətli rol oynayır. Ölkəmizdə yeni layihələr həyata keçirilir.

Son iyirmi ildə Azərbaycanda sosial-iqtisadi inkişaf, demokratik və müasir dövlət quruculuğu sahəsində mühüm mərhələ olub. Bu dövr ərzində Azərbaycan istər siyasi, istərsə də iqtisadi sahədə uğurlar qazanıb. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ötən müddətdə regionlarda infrastrukturun yenidən qurulması və inkişafı, əhalinin sosial vəziyyətinin daha da yaxşılaşdırılması istiqamətində mühüm əhəmiyyətli tədbirlər həyata keçirilib. Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasətin əsasında Azərbaycan vətəndaşının maraqları dayanır. Ölkəmizdə son 20 il ərzində bütün sahələri əhatə edən sistemli və kompleks islahatlar aparılıb. Ölkə iqtisadiyyatının dayanıqlı və dinamik inkişafı təmin edilib. Həyata keçirilən tədbirlər Prezident İlham Əliyevin sosial siyasətinin başlıca hədəfinin əhalinin rifahının təminatı olduğunu, bu siyasətin əsasında vətəndaş amili, sosial ədalət və humanizm prinsiplərinin dayandığını bir daha təsdiq edir. Həyata keçirilən müxtəlif tədbirlər, islahatlar və maliyyə təminatının gücləndirilməsi əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə təkan verir. Statistik

məlumatlara nəzər salsaq görərik ki, ötən 20 ildə dövlət büdcəsinin illik sosial müdafiə və sosial təminat xərclərində 20 dəfədən çox artım baş verib. Minimum əməkhaqqı 38 dəfə artırılaraq 345 manata, orta aylıq əməkhaqqı 12 dəfə artaraq 925,3 manata çatıb.

"BİZ BU MÜHARİBƏNİ ŞƏHİDLƏRİMİZİN CANI-QANI BAHASINA, HƏRBİÇİLƏRİMİZİN RƏSADƏTİ HESABINA, DÖVLƏTİMİZİN SIYASƏTİ HESABINA QAZANMIŞIQ"

Vətən torpağının azadlığı uğrunda can fəda edən mərd və cəsəətli oğulları ilə qürür duyur Azərbaycan. Müharibə başlayan ilk günlərdən Azərbaycan xalqının igid övladları düşməndən qisas almaq və 30 ilə yaxın işğal altında qalan əzəli torpaqlarımızın azad olunması məqsədi ilə silaha sarıldılar. Azərbaycan Ali Baş Komandan İlham Əliyevin ətrafında sıx birləşərək şücaət, qəhrəmanlıq göstərdilər və Vətən torpaqları uğrunda vuruşdular. Cənab Prezident çıxışlarının birində vurğuladığı kimi, "Biz bu müharibəni şəhidlərimizin canı-qanı bahasına, hərbiçilərimizin rəsadəti hesabına, dövlətimizin siyasəti hesabına qazanmışıq". Bu gün vətən torpaqlarımızın azad olunmasında sağlamlığını itirənlər və şəhid olanların ailələri dövlətimiz tərəfindən diqqət və qayğı ilə əhatə olunub. Azərbaycan dövləti və xalqı üçün əlbəttə ki, hər bir hərbiçiyə və dəyərlidir. Dövlət başçısı çıxışlarının birində onların həyatında yeni dövrün başladığını bildirmişdir: "Siz yaralanmışsınız.

bütövlüğü uğrunda şəhid olmuş insanların ailələrinin, əillərin sosial məsələlərinin həllini hər zaman diqqət mərkəzində saxlayır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sosial sahəyə xüsusi qayğısı nəticəsində ölkəmizdə ardıcıl sosial islahatlar aparılmaqla sosial müdafiə və aktiv məşğulluq proqramlarının xeyli genişlənməsi, müasir və etibarlı, dayanıqlı sosial müdafiə sisteminin qurulması, sosial ödənişlərdə davamlı artımlar təmin edilib. Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən əsas qoyulmuş və Prezident İlham Əliyev tərəfindən yüksək səviyyədə, sosial sahəyə xüsusi diqqət və qayğı ilə davam etdirilən uğurlu sosial inkişaf strategiyası ölkəmizdə qarşıdakı dövrdə də yeni-yeni sosial uğurların əldə olunmasını təminat yaradır. Şəhid ailələrinə və müharibə əillərinə böyük diqqət və qayğı davamlıdır. Bütün bunlar ölkədə aparılan uğurlu sosial siyasətin və Vətən uğrunda öz canını fəda etmiş qəhrəman övladlarımızın ailə üzvlərinə və sağlamlığını itirmiş müha-

nəfər itkin düşmüş şəxsdən 71 nəfəri uşaqlar olub. Ermənistan əsir götürdüyü uşaqların saxlanması faktını beynəlxalq təşkilatlardan gizlədərək, onların sonrakı taleyi barədə indiyə kimi məlumat vermir.

Ermənistanın Azərbaycanın işğal etdiyi ərazilərdə girov götürdüyü uşaqlardan 168-i Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının fəaliyyəti nəticəsində azad edilib. Bu uşaqlar ara-

Bir gün dünya onların göz yaşında boğulacaq

sında Xocalıdan olanlar da çox idi. Amma uşaq ikən girov götürülən xeyli xocalılı uşağın taleyi hələ də qaranlıq olaraq qalır. Xocalı şəhərinin işğalı zamanı bir gecədə vəhşi qətləmin qurbanı olan 613 dinc sakinədən 63-ü məhz uşaqlar idi. Xocalı faciəsi zamanı 25 uşaq hər iki valideynini itirib. Erməni vandallarının Xocalıda törətdiyi qanlı cinayət nəticəsində 76 azərbaycanlı uşaq isə həmişəlik əlil olub.

1992-ci ildə Xocavənd rayonunun işğalı zamanı ermənilər Qarabağlı kəndindən girov götürdüləri 117 nəfər dinc sakini Xankəndinə apararkən yolda onların 76 nəfərini güllələmişdi. Onlardan 20 nəfəri 10-12 yaşına qədər uşaq, yarıya qədəri isə qadınlar idi. Füzuli rayonunun işğalı zamanı Horadiz yolunda tutulmuş 40 nəfər mülki şəxsin 29 nəfəri, Gorazıllı kəndindən götürülmüş girovların 40 nəfəri, Kəlbəcər rayonunun Başlıbel kəndindən girov götürülmüş qoca, qadın və uşağın 29 nəfəri yerində öldürülmüşdü, cəsədlərə ağılalmaz vandallıqla işgəncə verilmişdi.

Kəlbəcər rayonunun "Tunel" adlanan yerində güllələnən və

Hamilə qadının qarını bıçaqla yararaq körpəni çıxarıb itlərə yedirən, güllələdikləri anasının döşünü kəsib ağlayan körpəsinin ağzına qoyan ermənilər tarixin qanlı səhifələrindən öz əməllərini necə siləcəklər? Atasını ağaca bağlayıb gözünün önündə balasına təcavüz edənlər, yeniyetmə qızları buz kimi soyuq fevral gecəsində çılpaq soyundurub qarın üstündə zorlayanlar, ağladı deyə anasının qucağından alıb avtomat süngüsünə keçirdikləri uşaqları tikə-tikə doğrayanlar, günahsız uşaqları demir boruya doldurub ağzını qaynaq

amansızlıqla qətlə yetiriblər. 1988-ci ildə Qarakilsə-Pəmbək mahalında 70-ə yaxın 5-12 yaşlarındakı uşaqları yenə boruya dolduraraq, hər iki tərəfini bağlayıblar. Qətləmin üstünü 1988-ci ilin dekabrında baş verən zəlzələ zamanı köməyə gələn fransalı xilasedicilər açıblar.

Uşaqların başını diri-diri kəsən, körpələrin başına mısır çalan, yerə uzadıb üstlərindən tankla keçdikləri azyaşlıların işgəncəsindən zövq alan yırtıcıları niyə tanımadı dünya? Böyük meydanlarda, qızıldan saraylarda, bahalı kreslolarda, dəyirmi masalarda "hüquq", "azadlıq", "insan haqları" deyərək bar-bar bağırırlar bunları görmüdü? Xocalının ərşə yayılan nəəsi niyə eşidilmədi 30 il?

Heç düşündünüzmü, uşaqlar niyə müdafiə olunur, nədən müdafiə olunur? Niyə dünya onların qorunmağa ehtiyacı olan bir yerə çevrildi? Niyə uşaqlar qorxusuz, ürküsüz bir dünyada yaşaya bilmir? Dünyada haqları pozulan, zorakılığa məruz qalan, təcavüzə uğrayan milyonlarla uşaq olduğu halda bu günün qeyd edilməsi necə təzadlıdır, deyilmi? Yalnız sənədlərdə müdafiə edilən uşaq hüquqları əslində necə, niyə pozulur? Mühəribə görən, işğala məruz qalan, ərazisinə təcavüz edilən Azərbaycanın, eləcə də başqa ölkələrin mühəribədə öldürülən uşaqlarına qarşı edilən vəhşilikləri niyə dünya görmür?

Tarixçilər deyir ki, təxminən 6000 ildir insanlar bir-biri ilə mütəşəkkil şəkildə döyüşürlər, yeni müharibə edirlər. Əvvəlcə qəbilələr, sonra tayfalar, padşahlar, sülalələr, indi də millətlər, dövlətlər bir-biri ilə amansız mübarizə aparırlar. Tədqiqatlar göstərir ki, dünyada indiyədək aparılan real müharibələrin sayı təxminən 14 mindən çoxdur. Bu da o deməkdir ki, bəşəriyyətin demək olar ki, müharibəsiz bir günü olmayıb. Maraqlıdır, insanlar niyə dinc, əmin-aman şəraitdə yaşamaq yerinə müharibə etməyi seçir? Sülh içində yaşamağı təmin etmək üçün müharibə şərtidirmi? Axı bütün müharibələrdə dinc əhali, körpə uşaqlar zərər görür.

Qarabağın uşaqları

Azərbaycan öz müstəqillik tarixinə 2 ağır müharibə sığışdırdı. Zoraki, məcbur qalaraq. Müharibə bizim dövlətimiz üçün ən sonuncu yol idi, başqa ölkənin ərazisinə təcavüz isə heç vaxt qəbul edilməyib. I Qarabağ Müharibəsində ölkəmizə təcavüz edildikdən 30 il sonra II Qarabağ Müharibəsi ilə ədaləti bərqərar etdi Azərbaycan. Lakin hər iki müharibədə düşmən şərəfsizliyi ucbatından zərər görən, öldürülən, şikəst qalan uşaqlar da oldu. Azərbaycan əsgərinin

I Qarabağ müharibəsində güllə atmadığı düşmən balaları böyüyüb o əsgərlərin balasına, nəvəsinə güllə atdı.

I Qarabağ müharibəsi zamanı əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş Azərbaycan vətəndaşları arasında uşaqlar çox olub. I Qarabağ müharibəsində 3890

yarısı uşaq olan dinc sakinləri yük avtomobilinə yığaraq yandıran vəhşilər insanlığa sığmayan üsullarla insanlara işgəncələr veriblər. O işgəncələr zamanı qətlə yetirdikləri 613 nəfər Xocalı sakininin 63 nəfərini azyaşlı uşaqlar təşkil edirdi.

edən əməllərinin cəzasını necə çəkəcəklər?

1988-ci il dekabrın 5-də ermənilər Hamamlı şəhərində (Spitak) 17 azyaşlı uşağı iri diametrlili boruya dolduraraq, hər iki tərəfini qaynaq ediblər. Borunu hündür uçurumdan dəreyə ataraq, körpələri

Balayanın qandonduran etiraf kitabında nələr yazılırdı?

Ermənilər Xocalıda uşaqlara qarşı etdikləri vəhşilikləri özləri də etiraf ediblər. Qəddarlığı, vəhşiliyi ilə ad qazanmış Zori Balayanın 1996-cı ildə yazdığı "Ruhumuzun dirilməsi" kitabının 260-262-səhifələrində yazılanlar insanın damarında axan qanını dondurur:

"... Mən və Xaçatur onların saxlandığı zirzəmiyə daxil olanda artıq əsgərlərimiz bir uşağı pəncərənin çərçivəsinə tikmişdilər. Onun çox səs-küy etməməsi üçün ölmüş atasının dərisini qoparıb ağzına soxmuşdular. Sonra mən 13 yaşlı bir türkün baş, sinə və qarından dərisini qopardım. Təxminən 7 dəqiqədən sonra uşaq qan itkisindən öldü. Mən birinci dərəcəli həkim kimi humanistəm, ona görə də uşağı başına getirdiyim zülmərdən xoşbəxtlik hiss eləmədim. Lakin daxilən sevinirdim... Xaçatur uşağın cəsədini tikə-tikə doğradı və itlərə yem kimi atdı.

Ardı Səh. 14

Bir gün dünya onların göz yaşında boğulacaq

Əvvəl-Səh-13

Həmin axşam biz daha 3 türk törəməsinin başına həmin oyunu açdıq. Mən patriot, vətəndaş, erməni borcunu yerinə yetirirdim. Xaçaturun və digərlərinin gözlərində mən güclü qisas mübarizəsi görürdüm. Sonra mayor Suren mənə dedi ki, biz vəhşi deyilik, lakin soyuqqanlı olmalıyıq. Türk cəlladların əlində qətlə yetirilən ermənilərin ruhları sakitləşib, şad olmalıdır. Ertəsi gün biz kilsəyə getdik. Orada 1905-ci ildə ölənlərin ruhlarına dua oxuduq və dünən gördüyümüz, törətdiyimiz vəhşiliklərə görə Allahdan bizi bağışlamasını istədik...”

Əgər uşaqlara edilən zülmər bağışlanarsa...

Nə I Qarabağ Müharibəsindən sonra, nə də müharibə olmadığını iddia etdikləri atəşkəs dövründə dinc durmadı qanıçənlər. Gah partlayıcı qoyduqları oyuncaqla, gah zəhərli su ilə, gah atdıqları bomba ilə, gah da gülləbaran etdikləri evlərdə günahsız körpələrə qıydılar. Füzuli rayonunun Alxanlı kəndində, öz evinin qarşısında, nəbəsinin qucağında erməni vəhşiliyinin qurbanı olan 2 yaşlı Zəhra hansı günahın sahibi idi? Çayda tapdığı oyuncağı evə gətirib oynayan, içindəki partlayıcının partlamasından ölənlərin kime nə etmişdi? Tovuzda 13 yaşlı Ramin biçənekəndən ot gətirməyə getmişdi sadəcə, güllələnilər.

İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı da atdıqları raketlərlə nə qədər uşağın həyatına son qoyduqlar. Naftalanın Qaşaltı kəndində 12 yaşlı Şehriyar Qurbanov və onun 14 yaşlı bacısı Fidan Qurbanova ermənilərin gülləbaran etdikləri evlərində can verdilər, Ağcabədi rayonunun Taynaq kəndinin atəşə tutulması nəticəsində 14 yaşlı Fərid İsgəndərov həlak oldu, Gəncəyə endirilən raket zərbələri 6 uşağın ölümünə səbəb oldular. 11 yaşlı Orxan Xəlilli, 6 yaşlı Məryəm Xəlilli, bir yaşlı Mədinə Şahnəzəri, 10 aylıq Narin Xəlilqova, 15 yaşlı Nigar Əsgərova, vətəni Azərbaycana bibisi ilə qalmaq üçün gələn 13 yaşlı Rusiya vətəndaşı Artur Mayakov... Dünya onlara qarşı edilən ədalətsizliyə niyə səs çıxarmadı? Bəs onların haqqı, hüququ niyə müdafiə edilmedi?

Tərtər rayonunun Kəbirli kəndinə raket hücumu nəticəsində 16 yaşlı Orxan İsmayilzadə, Bərdə rayonunun Qarayusifli kəndinin atəşə tutulması zamanı 7 yaşlı Aysu İsgəndərova, Bərdə rayonunun Yeni Ayrıca kəndinin atəşə tutulması nəticəsində 16 yaşlı Şahmalı Rəhimov qətlə edildi. Tərtər rayonunun Həsənqaya kənd sakinini, 16 yaşlı Turanə Həsənova, Ağdamın Şıxlar kəndi istiqamətində erməni snayperinə tuş gələn Orta Qərvənd kənd sakinini 9 yaşlı Fariz Bədəlov, Tovuzun Əlibəyli kəndində düşmənlərə məxsus partlayıcı qurğunun işə düşməsi nəticəsində Aygün Şahmalıyeva qətlə edildi. Lənkənd harada idi haqq-ədalət? Əgər uşaqlara edilən zülmər bağışlanarsa, o zaman nə ilahi ədalətin, nə dünya nizamının bir hökmünün olmadığı da sübut olunur.

Bütün bunların fonunda nə I Qarabağ Müharibəsində, nə də II Qarabağ müharibəsində Azərbaycan döyüşçüləri 1 nəfər də erməni uşağına güllə atmayıb, zərər verməyib. Uşaqların milliyyəti, dini, irqi, düşmənliliyi əhəmiyyətli deyil bizim üçün, bir həqiqət var - uşaq günahsızdır. Hər nə qədər erməni uşaqları bizə qarşı düşmən, nifrət içində böyüdülsə də, yenə də heç bir azərbaycanlının düşməni uşağına qarşı zorakılıq etməyə əli qalxmaz.

Bütün müharibələr göz yaşdır

Müharibə barədə çox əsərlər yaradılıb- tarixi romanlar, tablolar, bəstələr, filmlər Bütün əsərlərin bir ana mövzusu var – müharibə heç bir halda xoşbəxtlik gətirmir. Müharibədə qalib tərəf olmur, çünki hər iki tərəfdən ölümlər olur. Real qalib olan da itirdiyi canlılara görə özünü tam qalib hiss edə bilmir. Xatırlayın, II Qarabağ Müharibəsində əldə etdiyimiz haqlı zəfər zamanı içimiz yanayana, şəhidlərimizi xatırlayaraq necə yarımçıq sevinirdik. Müharibə, hansı səbəbdən olursa olsun, hər kəs üçün qan və göz yaşdır, insan faciəsidir. O canlar ölməsin, oğullar şəhid olmasın deyə 30 il təxirə salınan münəqişə bir gün müharibə ilə nəticələncəkdi, bu qaçılmaz idi.

Müstəqil Azərbaycanın dövlətçiliyinin möhkəmlənməsi hər şey-

dən əvvəl respublikada vətəndaşların hüquqlarından, qanunun aliliyindən asılıdır. Demokratiyanın ardıcıl inkişafı, siyasi plüralizmlə bərabər, insan azadlığı şəraitində hər bir vətəndaşın söz, vicdan, din, sahibkarlıq, mülkiyyətçilik, seçib-seçilmək kimi hüququnu təminatmə fonunda baş verir.

İnsan hüquqları bir dövlətin əsasını təşkil edən, o dövlət daim güclü edən demokratik proseslərin təməli daşdır. Çünki vətəndaş cəmiyyətinin formalaşdırılması, demokratik-hüquqi dövlət quruculuğu, bilavasitə insan hüquq və azadlıqlarının möhkəm təminatının bünövrəsi üstündə mümkündür. Bir ölkədə vətəndaşın hüquqi azadlığı yoxdursa, o ölkənin idarəetməsində, siyasətində çatlardan yaranacağı mütləqdir.

İllərlə Qarabağ probleminə qidalanan böyük dövlətlərlə yanaşı, Ermənistan da Qarabağ yaramızı daim qaşımaqla problemi şaxələndirməyə çalışırdı, dünyanın diqqətini yalançı, qondarma soyqırma cəlb etməyə çalışırdı. Qərb dövlətləri, xüsusən də Fransanın gizli və açıq himayedarlığı ilə başından böyük işlərə can atan Ermənistanla “dayan!” deyən olacaqdı əlbət. 30 ildir öz tarixi tor-

pağına həsrət qalan dövlətin səbrinin bir sonu olacaqdı, o demir yumruq bir gün mütləq günahkarları əzəcəkdı. Bir gün işıq qaranlığa qalib gələcəkdi, müharibənin böyüməyə qoymadığı uşaqların qisası bir gün alınacaqdı.

Uşaqlar öldürülməsin, güldürülsün

20 ildir yazan biri kimi bəzən çətinlik çəkirəm sözləri seçməyə, kəlmələri yazıya düzməyə. Boğularaq, boğazım düyünlənərək, qəhərdən udquna-udquna yazıram bəzi yazıları. İçində uşaqların-ən məsul olan, ən təmizlərin, ən günahsızların yaşadığı dünyamızı nə hala, nə vəziyyətə gətirib çıxardı insanlar... Bəzən yazılarımın bağırdığını, qışqırdığını hiss edirəm, çünki elə mövzular var ki, bağıraraq eşitdirmək istəyirsən, yazaraq yox. O yazıların yükü çiyimi əzir, yazacaqlarımın bütün ağrısını, acısını, öldürülən uşaqların əzabını, valideynlərinin çarəsizliyini ifadə edə bilmədikdə, sözlər aciz qalanda, kəlmələr çarəsiz olanda mən də çarəsiz qalırım.

İnsanlar üçün dünya getdikcə cəhənnəmə çevrilir, müharibələr, xaos, qarşıdurma, epidemiyalar...

Uşaqların zorlandığı, təcavüz edildiyi, oğurlandığı, istismar edildiyi, qul kimi işlədildiyi bir dünya kimin nəyine lazımdır ki? Belə bir dünyada uşaqların müdafiəsi gününün olması ilə olmaması arasında elə də böyük fərq yoxdur. Müharibələrdə öldürülən günahsız uşaqların ahı həkk olub dünyanın divarlarına, hərdən eşidirəm mən. Müharibə qan deməkdir, ölüm deməkdir, ağrı deməkdir, bayatı deməkdir. Kime lazımdır ki bu cür dünya? Qan qoxuyan, ölüm iylənən... Bütün insanların bir diləyi olmalıdır mənə. Dünyada müharibələr deyilsən, uşaqlar odun-alo-vun içindən yox, gül-çiçək bağçalarından keçsin. Bütün insanlar bunun üçün çalışmalıdır, dünyanın dəyişməsi mütləqdir, qaçınılmazdır.

PS: Suriya müharibəsi, 2014-cü il. Bombardmandan yaralı çıxarılmış 3-4 yaşlarında körpə oğlan uşağının son nəfəsində “Mən sizdən Allaha şikayət edə-cəm, hər şeyi ona danışacam”, - deyib can verməsi dünyanın üzünə tüpürmək demək deyildi-mi?

Lalə Mehralı

“Ermənistanda müxalifətin hakimiyyətə gəlməsi ölkəni bir neçə il geri salacaq”

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə “İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi” istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

redd edir.

Müxalifət hərəkatı əhalini qorxutmaqda, onun milli hissləri ilə oynamaqda davam edir. Deyirlər ki, əvvəlcə ikinci Qarabağ müharibəsini uzudular, ərazilərinin çoxunu itirdilər. Sonra bütün Qarabağı itirdilər. Hakimiyyət təhlükəsizlik vektorunda dəyişiklik edəcəyini və Qərbin Ermənistan ordusunu tez bir zamanda demək olar ki, yenidən silahlandıracağını vəd edirdi. Əhalinin radikal düşüncəli hissəsi qisas almaq arzusunda olmağa başladı. Amma sonda məlum oldu ki, heç kim Ermənistanı dərhal yenidən silahlandırmaq fikrində deyil və əgər silah təchizatı olsaydı, bu, yalnız məhdud miqdarda olardı. Üstəlik, Qərb ölkələrindən heç biri Ermənistan üçün döyüşməyəcək. Heç kim Avropa Birliyinə də aparmayacaq. Ona görə də siyasi mübarizədə Paşinyana qarşı istifadə ediləcək bir şey var.

Ermənistanda yenidən qisas almaq istəyən, öz siyasətini millətçilik, Azərbaycana və digər qonşulara ərazi iddiaları üzərində quranların hakimiyyətə gəlişi başqa məsələdir. Bu, ikinci Qarabağ müharibəsi başa çatdıqdan sonra

regionda yeni müharibəyə səbəb olacaq. Azərbaycan təxribatları dayandırmağa məcbur olacaq və vəziyyət yeni eskalasiyaya, Ermənistan üçün yeni faciəyə doğru gedəcək. Beləliklə, müxalifət ölkəni bir neçə il geriye atacaq.

Əgər bu gün Ermənistanın indiki hakimiyyəti ən azı Azərbaycanla sülh yolu ilə gedirsə, o zaman İrevanda radikalın hakimiyyətə gəlməsi ölkənin çökməsinə gətirib çıxaracaq.

Müxalifət Paşinyanı devirə biləcəkmi? Ola bilər. Baxmayaraq ki, indiki baş nazir dəfələrlə siyasi sağ qalma möcüzələri nümayiş etdirib. Hesab edirəm ki, erməni dövlətçiliyinin böhranından qaçmaq olmaz. Onun bu böhrandan hansı vəziyyətdə çıxacağı sual altındadır.

İndi Ermənistanın bir neçə variantı var. Birincisi, regionda mövcud reallıqları tanımaq, qisas almaqdan imtina etmək və gələcəyimizi mehriban qonşuluq şəraitində qurmağa başlamaqdır.

İkincisi, tez bir zamanda qisas almağa hazırlaşmaq, müharibəyə başlamaq və nəticədə daha çoxunu itirməkdir. Çünki bu revanşın reallaşmasında Ermənistanı heç kim kömək etməyəcək. Bəs Ermənistandan nə qalacaq? Belə olan halda, nəhayət, dövlətçiliyini itirəcək.

Üçüncü variant dayandırılmış siyasəti davam etdirməkdir: nə sülh, nə də müharibə prinsipi. Və belə bir siyasət millətlərin körüklədiyi növbəti iğtişaclara səbəb olacaq.

- İndiki vəziyyətdə Rusiya nə edəcək?

- Rusiya kənardan izləyəcək və qarışmayacaq. Görünür, Moskva anlayır ki, Ermənistanın KTMT-dən çıxması qaçılmazdır. Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi artıq Ermənistandakı səfirini məsləhətləşmələr üçün çağırıb. Rəsmi Moskva isə bu addımı heç bir təfərrüatı ilə şərh etmir. Təbii ki, Moskva indiki hakimiyyətin qərbönlü vektoru ilə kifayətlənir. Amma regionda sabitliyin pozulmasına da ehtiyac yoxdur. Bu gün Rusiya Qərblə global münaqişəsi kontekstində Cənubi Qafqazda möhkəm sülhə, o cümlədən Azərbaycan kimi sabit tərəflərlə qarşılıqlı əlaqədə olmaq və strateji əhəmiyyətli layihələri, o cümlədən nəqliyyat və logistika layihələrini birgə həyata keçirmək üçün lazımdır.

Elçin Bayramlı

Rusiyalı politoloq: "Erməni cəmiyyəti uzun onilliklər ərzində millətçilik və radikalizm üzərində tərbiyə olunub"

ordusu yoxdur. Onların edə biləcəyi ən yuxarı halda sürgündə separatçı "hökumət" yaratmaqdır. Bəs onu kim dəstəkləyəcək? Bu, qeyri-realdır.

Müxalifətin irəli sürdüyü gündəmin Paşinyanı devirmək və Qarabağı qaytarmaqdan başqa prinsipial məzmunu yoxdur. Amma hakimiyyətə gəlsələr, ölkəni necə inkişaf etdirəcəklərinə cavabları yoxdur.

ğunu söyləyirdilər. Amma heç kim izah etmədi ki, bura onların torpağı deyil. Nəticədə bu insanlar üçün həyatlarının ən dəhşətli günü Ermənistanın işğal etdiyi torpaqları itirməsi oldu.

Maraqlıdır ki, indi müxalifətin başına kilsə nümayəndəsi qoyulub. Görünür, erməni cəmiyyəti üçün digər səlahiyyətlər artıq tükənib. Müxalifətin əsas şüarı isə "müqəddəs müharibə" şüarı idi.

Rusiya Beynəlxalq Əlaqələr Şurasının eksperti Aleksey Fenenko "Moskva-Baku" portalına müsahibəsində Ermənistanda baş verən son hadisələri şərh edib. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

- Aleksey Valeriyeviç, bir gün əvvəl Ermənistan müxalifəti Yerevanda keçirilən mitinqdə Təvəş arxiyepiskopunu baş nazirliyə namizəd elan etmişdi. Arxiyepiskop özü də bu səbəb-

dən dini fəaliyyətini "dondurdu". Onun sözlərinə görə, o, siyasi yola "ədələt" naminə girir. Müxalifətin hakimiyyətə devirmək perspektivi necədir?

- Arxiyepiskop başda olmaqla müxalifət Qarabağın qisasını almaq çağırışı ilə "Qarabağ kartı"ndan istifadə edir. Necə qisas almaq olar? Ermənistanın güclü

Erməni cəmiyyəti uzun onilliklər ərzində millətçilik və radikalizm üzərində tərbiyə olunub. İnsanlara bildirilib ki, işğal olunmuş ərazilər onların torpaqlarıdır. Bu gün indiki müxalifət də milli hisslərlə oynayır və əhali arasında yenidən Azərbaycana qarşı nifrət hissi aşılayır. "Qarabağ klani" insanların başına "Qarabağ" lazım olduğunu və buranın kainatın mərkəzi oldu-

Müxalifət və "Qarabağ klani"nin qalıqları Ermənistanın baş nazirinin Azərbaycanla sərhədin delimitasiyasına razılıq verməsindən istifadə etmək və bunu Paşinyanın xəyanətinin son damlası kimi qələmə vermək qərarına gəliblər. Bu bir daha sübut edir ki, Ermənistanda revanşist əhval-ruhiyyə hələ də yaşamaqdadır. Çoxları Azərbaycanla sülhə doğru addımı

həyata keçirilən bütün sülh gündəmini ləğv edəcək. Radikal müxalifət hakimiyyətə gəlsə, ölkəni daha da siyasi və iqtisadi çıxılmaz vəziyyətə salacaq. Çətin ki, arxiyepiskop xalq naminə nəyəsə cəhd etsin. "Qarabağ klani"nin yeni variantı altında olan siyasətçilər də eyni şəkildə ciblərini sıralayacaqlar. Revanşist hökumət sülh prosesini dondurmaqla yanaşı,

SON SAHIFƏ

SƏS

1 iyun
2024-cü il

Valideynlər övladlarını müstəqil həyata necə hazırlamalıdır?

“Bəzən valideynlər düşünür ki, uşağın hər istədiyini etməsək bu onun psixologiyasına pis təsir edər, hətta travma yarada bilər. Ancaq, bu doğru yanaşma üsulu deyil. “Mən istəmişəm olmayıb, amma uşağım bunu yaşamaması kimi düşüncədə olan və övladlarının hər istədiyini etməyə çalışan valideynlər də var. Belə valideynlər qeyd etdiyim kimi, davamlı öz uşaqlığındakı problemləri xatırlayıb və uşağının onları yaşamaması üçün hər istədiyini edir və “yox” kəliməsini deyə bilmir.

Belə ki, valideynlər özləri də fərqi olmadan övladlarının hər istədiyini edərək narsist, kaprizli uşaqlar yetişdirə bilərlər. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında Amerika Beynəlxalq Nevroreqlüsiya və tədqiqatlar Dərnəyinin rəsmi Azərbaycan təmsilçisi, Psixologiya Elmi-Tədqiqat İnstitutunun elmi işçisi, Uzman-Klinik psixoloq Narınc Rüstəmov deyib. O bildirib ki, sonrakı mərhələlərdə belə uşaqların cəmiyyətə adaptasiyası, insanlarla münasibəti və s. kimi məsələlərdə problemlər üzə çıxır. Belə uşaqlar “yox” kəliməsini bilmədikləri üçün gələcək həyat dövrlərində insanlarla münasibətində və ya məsələn iş yerində hər hansı problemlə qarşılaşdıqda və həmin proses onların istədikləri kimi olmadıqda onlara insanlara, cəmiyyətə qarşı aqressiya yaranmağa başlayacaqdır.

Valideynlərin digər çətinlik çəkdiyi mövzulardan biri də, uşaqların ata-anaya hədsiz bağlılığıdır. Son vaxtlar “Uşağın anadan həddindən artıq asılı olması, anası ilə məsləhətləşmədən heç bir addım atmaması, həyatını davam etdirməkdə çətinlik çəkəməsi kimi problemlər bu gün nə qədər aktualdır?” kimi çox suallar alırıq. Xüsusən analar uşaqla çox vaxt keçirdiyi üçün bu hala ana-uşaq münasibətində daha çox təsadüf edilir. Bu ana-uşaq simbiozu adlanır. Belə

PSIXOLOQ FIKRI

olduqda ana evdən çıxma bilmir, çıxsa da uşaq narahat olduğu üçün məcbur qalıb onu da özünə aparır. Bu hallar nəinki balaca uşaqlarda, hətta evdə sərbəst qala biləcək 8-9 yaşlı uşaqlarda da təsadüf olunur. Uşaq aqressiv davranır, ağlayır, valideyn getməsin deyərək ısrarçı davranış sergiləyir. Zaman keçdikcə bu özünü uşaqda daxili gərginlik, yuxu pozulmaları şəklində göstərə bilər. Bu dövrdə uşaqda sanki özgüvən formalaşmır və o davamlı yanında kiminsə olmasına ehtiyac duyur, dəstək gözləyir.

Ancaq unutmamalıyıq ki, övladına nümunə elə valideynlərin özləridir. Digər bir qayda ondan ibarətdir ki, valideynlər övladlarını hər hansı hərəkətinin və ya verilən tapşırığın yerinə yetirilməsindən asılı olaraq mükafat verməkdən, şərt qoymaqdan çəkinməlidirlər. Məsələn: “dərslərini gec edən və ya tənbellik edən, etmək istəməyən uşağa valideynlər bildirir ki, dərslərini vaxtında et bitir sənə sevdiyini şirniyyatı alacam” və s. bunlar doğru yanaşma üsulu deyil. Zamanla artıq övlad özü də valideynlərə şərtlər qoymağa başlayacaqdır.

Həmçinin qeyd etmək lazımdır ki, ətrafımızda bəzi insanlar olur ki, bir məsələdə deyil, həyatlarında baş verən bir çox şeylərdə qərarlı, tez-tez fikir dəyişən olurlar. Ona görə də kiçik yaşlardan valideynlər uşaqlara qərar qəbul etmək vərdişini aşılamalıdır. Xüsusən avtoritar və mükəmməliyyətçi ailədə böyüyən uşaqlarda bu hallara çox təsadüf edilir. Çünki qərarları onların yerinə valideynləri düşünür və öz istəklərinə görə onları yönləndirir. Başqa sözlə ifadə etsək övladlarına seçim haqqı vermir. Artıq övladı böyüyüb müəyyən yaşa çatdıqda isə valideyn onun məsuliyyətsiz olmasından, düzgün qərar qəbul edə bilməməsindən şikayətlənir. Ancaq, valideynlər bilməlidirlər ki, bunun təməlini onlar qoyub. Qeyd etdiyim kimi burada əsas məsələlərdən biri valideynin övladına seçim haqqı verməsidir.”

Səbinə Hüseynli

“SƏS” qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseynov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarınızı
dərc etməyə hazırıq!

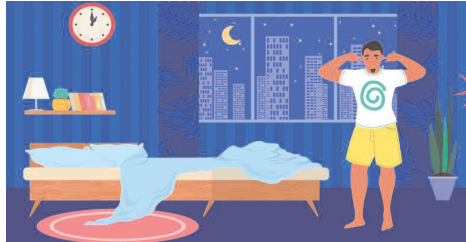

Üst qonşunun evimizə vurduğu zərəri kim ödəməlidir?

VƏKİL
AÇIQLADI

“Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 21.1-ci maddəsinə əsasən, zərərin əvəzinin ödənilməsinə tələb etmək hüququna malik olan şəxs ona vurulmuş zərərin əvəzinin tam ödənilməsinə tələb edə bilər, bu şərtlə ki, qanunda və ya müqavilədə zərərin əvəzinin daha az miqdarda ödənilməsi nəzərdə tutulmasın”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında vəkil Turan Abdullazadə deyib.

Turan Abdullazadə sözlərinə belə davam edib: “Zərərdə, hüququ pozulmuş şəx-

sin pozulmuş hüququnu bərpa etmək üçün çəkdiyi və ya çəkməli olduğu xərclər, əmlakından məhrum olması və ya əmlakının zədələnməsi (real zərər), habelə hüququ pozulmasaydı, həmin şəxsin adı mülki dövrüyə şəraitində əldə edəcəyi gəlirlər (əldən çıxmış fayda) başa düşülür. Həmin Məcəllənin 157-ci maddəsinə əsasən əgər mülkiyyətə qəsd və ya başqa maneələr əşyanı götürmədən və ya ondan məhrum etmədən törədilsə, mülkiyyətçi qəsd edəndən bu hərəkətlərə son qoymağı tələb edə bilər. Bu cür hərəkətlər davam etdirildikdə mülkiyyətçi həmin hərəkətlərə son qoyulmasını məhkəmə vasitəsilə tələb edə bilər.

Həmin Məcəllənin 170-ci maddəsinə əsasən ikitərəfli təsirlərin törəyə biləcəyi hər bir torpaq sahəsi və ya digər daşınmaz əmlak qonşunun sahəsi və ya əmlakı sayılır. Qonşu torpaq sahələrinin və ya digər daşınmaz əmlakın mülkiyyətçiləri, qanunda nəzərdə tutulmuş hüquq və vəzifələrindən əlavə, birbirinə qarşılıqlı hörmət bəsləməlidirlər. Öz mülkiyyət hüququnu həyata keçirən hər kəs qonşunun mülkiyyətinə cürbəcür hədsiz təsirlərdən çəkinməlidir. Xüsusən, işlənmiş qazların, tozun, ağır qoxuların, səs-küyün və ya titrəyişlərin bütün ziyanlı və torpaq sahələrinin mövqeyinə və xarakteristikasına görə qanun-

suz təsirləri qadağandır. Həmin Məcəllənin 1097-ci maddəsinə əsasən mülki hüquq pozuntusu (delikt) nəticəsində fiziki şəxsin şəxsiyyətinə və ya əmlakına vurulmuş zərərin, habelə hüquqi şəxsin əmlakına və işgüzar nüfuzuna vurulmuş zərərin əvəzi zərərvuran tərəfindən tam həcmdə ödənilməlidir. Qanunla zərərin əvəzinin ödənmək vəzifəsi zərəri vurmayan şəxsin öhdəsinə qoyula bilər.

Eyni zamanda mülki qanunvericiliyə əsasən, mülki hüquq pozuntusu (delikt) hüquqla və ya qanunla müdafiə edilən başqa şəxsə (zərərcəkəne) birbaşa ziyan və ya zərər vurulmasına gətirib çıxaran təqsirli, hüquqa zidd (mülki qanunvericiliyin normalarını pozan) əməldir (hərəkət və ya hərəkətsizlikdir).

Delikt törətmiş şəxs mülki hüquq məsuliyyəti daşıyır. Qanunvericiliyin məzmunundan görüldüyü kimi, qonşular bir-birinə vurduqları maddi zərəre görə mülki məsuliyyət daşıyırlar.”

Ayşən Vəli

Baş redaktor:
Bəhrüz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 3200